

CHƯƠNG VI

HỌC THUYẾT KINH TẾ VỀ CHỦ NGHĨA TƯ BẢN ĐỘC QUYỀN VÀ CHỦ NGHĨA TƯ BẢN ĐỘC QUYỀN NHÀ NƯỚC

NỘI DUNG

- CHỦ NGHĨA TƯ BẢN ĐỘC QUYỀN
- CHỦ NGHĨA TƯ BẢN ĐỘC QUYỀN NHÀ NƯỚC
- NHỮNG NÉT MỚI TRONG SỰ PHÁT TRIỂN CỦA CNTB HIỆN ĐẠI
- VAI TRÒ, HẠN CHẾ VÀ XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG CỦA CNTB

I – CHỦ NGHĨA TƯ BẢN ĐỘC QUYỀN

1, Nguyên nhân:

- Sự phát triển mạnh của lực lượng sản xuất vào những năm 30 của thế kỉ XIX
- Nhiều phát minh mới được đưa vào sản xuất càng thúc đẩy quá trình tập trung
- Cạnh tranh ngày càng khốc liệt
- Hậu quả của cuộc khủng hoảng kinh tế năm 1873
- Sự phát triển nhanh chóng của hệ thống tín dụng và sự ra đời của công ty cổ phần

V.I.Lênin: *“Tự do cạnh tranh dẫn đến tích tụ và tập trung tư bản, dẫn đến tích tụ và tập trung sản xuất, đến sự hình thành các tổ chức độc quyền”*

2, Những đặc điểm kinh tế cơ bản của CNTB độc quyền

- Tích tụ và tập trung sản xuất cao độ sẽ dẫn đến độc quyền là đặc điểm kinh tế cơ bản
- Quá trình tích tụ là tập trung tư bản trong ngân hàng dẫn đến độc quyền trong ngân hàng
- Xuất khẩu TB là trở nên tất yếu
- Sự phân chia về KT giữa các TCDQ → hình thành các TCDQ quốc tế
- Sự phân chia thế giới về KT được củng cố và tăng cường bằng việc phân chia TG về lãnh thổ.

3, Sự hoạt động của qui luật gt và qui luật gttđ trong giai đoạn CNTB ĐQ

□ Biểu hiện:

- Trong giai đoạn CNTB ĐQ, qui luật giá trị có biểu hiện là *qui luật giá cả độc quyền (độc quyền bán đất, độc quyền mua rẻ)*.
- Trong giai đoạn chủ nghĩa tư bản độc quyền, qui luật giá trị thặng dư lại biểu hiện thành *qui luật lợi nhuận độc quyền cao*.

Quan hệ giữa độc quyền và cạnh tranh trong giai đoạn CNTB ĐQ

- Độc quyền sinh ra tự do cạnh tranh nhưng không thủ tiêu được tự do cạnh tranh, trái lại nó làm cho tự do cạnh tranh hết sức gay gắt và đầy sức phá hoại.

II - CNTB ĐỘC QUYỀN NHÀ NƯỚC

1, Nguyên nhân ra đời và bản chất của CNTB ĐQ nhà nước

□ Nguyên nhân:

- Do tích tụ tập trung SX cao đòi hỏi phải có sự can thiệp của nhà nước
- Trong XH xuất hiện một số ngành nghề mới, cần nhiều vốn, công nghệ cao, ...
- Mâu thuẫn giữa t/c ĐQ với CN ngày càng gay gắt đòi hỏi NN phải đứng ra để xoa dịu mâu thuẫn
- Xu hướng QTH đời sống KT, XH vấp phải những rào cản quốc gia, dân tộc...
- Sự xuất hiện của CNXH là tiếng chuông cảnh báo

□ **Bản chất của CNTB ĐQ nhà nước**

- CNTB ĐQ nhà nước là một quan hệ KT, CT, XH chứ không phải là một chính sách trong giai đoạn độc quyền của CNTB.
- CNTB ĐQ nhà nước là hình thức vận động mới của quan hệ sản xuất TBCN, nhằm duy trì sự tồn tại của CNTB, làm cho CNTB thích nghi với điều kiện lịch sử mới.

2. Biểu hiện của CNTB ĐQ nhà nước

- Sự kết hợp về nhân sự giữa tổ chức độc quyền và nhà nước độc quyền
- Sự hình thành và phát triển sở hữu nhà nước
- Một trong những hình thức biểu hiện quan trọng của CNTB ĐQ nhà nước là sự tham gia của nhà nước vào việc điều tiết quá trình KT.

III - NHỮNG NÉT MỚI TRONG SỰ PHÁT TRIỂN CỦA CNTB HIỆN ĐẠI

- ❑ Sự phát triển nhảy vọt về LLSX
- ❑ Nền KT đang có xu hướng chuyển từ kinh tế CN sang kinh tế tri thức
- ❑ Sự điều chỉnh về QHSX và QHGC
- ❑ Thể chế quản lí KD trong nội bộ DN có những biến đổi lớn
- ❑ Điều tiết vĩ mô của nhà nước ngày càng được tăng cường
- ❑ Các công ty xuyên quốc gia có vai trò ngày càng quan trọng trong hệ thống kinh tế TBCN, là lực lượng thúc đẩy toàn cầu hoá kinh tế
- ❑ Điều tiết và phối hợp quốc tế được tăng cường

IV – VAI TRÒ, HẠN CHẾ VÀ XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG CỦA CNTB

1, Vai trò:

- Thúc đẩy lực lượng sản xuất phát triển mạnh mẽ
- Tạo ra khối lượng của cải vật chất khổng lồ
- Thúc đẩy khoa học công nghệ phát triển
- Giải quyết việc làm, tăng thu nhập, xây dựng đời sống văn minh

2. Hạn chế

- Quá trình hình thành và phát triển dựa trên cơ sở bóc lột lao động thặng dư, dẫn đến phân hoá xã hội, tích tụ mâu thuẫn giai cấp
- Sản xuất càng phát triển sự chênh lệch giàu nghèo càng mở rộng

3. Xu hướng vận động của CNTB

- CNTB không thể tự nó tiêu vong và CNCS không thể tự nó ra đời, mà quá trình thay thế CNTB phải được thực hiện bằng cuộc cách mạng xã hội, trong đó giai cấp công nhân có sứ mạng lịch sử lãnh đạo cuộc cách mạng này.

HẾT !

CHÚC CÁC BẠN HỌC TỐT

